

šanas, tāpēc vajadzēja uzstādīt ūdens filtru, stāsta Līga. Piens, ar ko pacienā saimnieki, ir ļoti garšīgs – Mirdza atklāj, ka viņas ģimene šis ir viens no iecienītākajiem.

Saimnieki uzsver, ka bez tehnoloģijām attīstība nav iespējama un ražošanas modernizācija kļūs dārgāka. Arvien vairāk laika jāpavada pie datora, reģistrējot datus vai pārbaudot tirgus situāciju. Fermā jānācās izmantot arvien modernāku tehniku, kas atvieglo darbu, tomēr prasa papildu laiku. Līga un Mārtiņš ir kvalificēti un papildina zināšanas dažādosursos. Līgai ir veterinārās feldšeres kvalifikācija, tas palīdz govju aprūpi un seklošanā.

BEZ CILVĒKIEM NEIZTIKT

Kooperatīva vadītāja vērtē – lai piena saimniecība nestu peļņu, piena iepirkuma cenai jābūt 60–65 centi par litru. Īrijā pašlaik piena iepirkuma cena no zemniekiem ir 62–65 centi, un piensaimniecības nes peļņu. «Tur 70% saimniecību ražo pienu, mums ir otrādi – lielākā daļa saimniecību audzē graudaugus,» stāsta Feldmane. «Spānijā iepirkuma cena ir 50 centu, veikalā piens maksā 90 centu. Kad skaidroju par piena cenu Latvijā, kolēģi nesaprata, kā ar iepirkuma cenu 50 centu litrā piens veikalā var maksāt 1,50 eiro plus PVN. Pie mums piena peļņa pārgājusi pie tirgotājiem. Spānijā svaigpienam PVN ir 4%, sieram – 7%, Īrijā sieram ir līdzīgs nodoklis, bet svaigpienam PVN nav.»

Līga un Mārtiņš ir skeptiski pret ideju, ka PVN noņemšana samazinātu piena cenu veikalā, jo tirgotāji to turētu augstāku un starpību paturētu sev. Mirdza atzīst – ar Konkurences padomi par to runāts, bet rezultāta nav, jo tirgotājus neviens nekontrolē. Kad kāpa degvielas cenas, piena savācēji to izjuta pirmie, tomēr atbalsta lūgums Zemkopības ministrijā palicis neuzklašs.

Saimnieces joprojām par problēmu uzskata divānzemniekus, kas tikai nopļauj savas platības un saņem ES atbalstu. Viņuprāt, nodokļu maksātāju nauda jāiegulda ražojošās saimniecībās. Mirdza uzsver, ka zemniekiem ir jāstrādā, nevis jāaizpilda dokumentu kalni un jātērē laiks papildu pārbaudēs, jo visu informāciju lauksaimnieki jau nodod datu centrā. Viņa lielāku atbalstu vēlētos arī jaunajiem zemniekiem.

Līga teic – bez Mirdzas kooperatīva nebūtu. Vadītāja kopsaimniecību uzskata par savu misijas darbu. Piena pārstrādē Feldmane strādā kopš 1980. gada. Kad 2009. gada krīzē zemnieki aicinājuši veidot kooperatīvu, nācies lēkt nezināmajā, tomēr ar mieru un diplomātiju viss izdevies. Mirdza nedaudz runājot lietuviski, tāpēc sarunas ar piena uzpircējiem kaimiņvalstī bijušas sekmīgas. Arī tagad Feldmane cenšas vienoties, nevis strīdēties, un vienā saimniecībā apmeklējums var ilgt vairākas stundas.

Kooperatīva šoferis vadītājam var piezvanīt jebkurā laikā, tāpēc Mirdza strādā 24/7 režīmā: «Ik pa laikam pārskatām iepirkuma cenu, pienu nododam trim ražotnēm

Lietuvā – Žemaitijos pienas, Rokiškio pienas un Pienas LT. Ja dod vairākiem, cenu var labāk noturēt.»

JĀCEĻ EFEKTIVITĀTE

Lauciniekiem svarīga ceļu kvalitāte, bet dažā novadā greideri uz bedraino posmu varot dabūt tikai tad, ja piedraud pasaukt televīziju un publiski izliet zemē četras tonnas nesavāktā piena, stāsta Pienupītes vadītāja.

Piena ražotāji norāda uz Lietuvas piemēru, ka uzpircēji maksā vairāk zemniekiem un piena produktus atpakaļ atved lētāk nekā Latvijā. «Latvijas rūpnīcas strādā ar trešdaļu jaudas. Mūsu kooperatīvam uzbruka par to, ka izvedam pienu uz Lietuvu, bet tieši kooperatīvi pacēla piena iepirkuma cenu Latvijā. Lietuva piena produktus ražo lētāk, jo tur nav uzņēmumu ar jaudu, kas mazāka par 1000 tonnām. Latvijā tādu nezinu,» skaidro Mirdza, piebilstot, ka pie mums piena ražošanai ir liels potenciāls ar piemērotu klimatu un dabisko barību, turklāt te ir maz mājlopu, salīdzinot ar citām valstīm.

Pienupītes vadītāja pauzē bažas, ka zaļais kurss var novest pie pārtikas trūkuma. Vācijā lielās fermas likvidējot, jo tās nevar izpildīt klimata prasības. Tur piena apjoms samazinājies, rit paaudžu maiņa. «Labi, ka ir Mārtiņam līdzīgi jaunieši, kas pārņem vecāku saimniecības. Mums kooperatīvā tādi ir vairāki, bet lielākā daļa saimnieku ir pirms-

pensijas vecumā,» risināmos jautājumus apraksta Mirdza.

Mārtiņš atzīst – ražot pienu pašlaik ir dārgs hobijs, jo to nodod pārstrādei par 50 centiem litrā, bet veikalā nokrejturo tirgo par diviem eiro. Savukārt Līga nopriecājas, kā gotiņas brīvās turēšanas kūti, rindā sastājušās, gardu muti ēd pievesto sienu. Līgai dalība kooperatīvā šķiet pašsaprotama: «Visiem jāiet kopā. Zinu, ka pienu savāks, naudu izmaksās noteiktā datumā, būs, ar ko samaksāt rēķinus. Kooperatīva vadītāja ir «azbesta vecene» labā nozīmē – kur iet, tur visas durvis vaļā! Kooperatīvs vada sarunas ar uzpircējiem, nodrošina stabiliu cenu.»

Pienupītes dalībnieki ir Zemgalē un Vidzemē, vasarā visi tiekas gada ballē, stāsta Mirdza. Nelielu piena iepirkuma cenas kritumu amortizē ar laikus veidoto uzkrājumu, vajadzības gadījumā palīdz dalībniekiem pirkt zemi, sevišķi Zemgalē, kur lopkopjus bieži pārsola lielle graudu audzētāji. 2020. gadā izveidojuši otrās pakāpes kooperatīvu *Baltu piens*, kurā apvienojās astoņi mazāki kooperatīvi, lai iegūtu nozīmīgāku ietekmi tirgū.

Sējās pienu dod laimīgās govīs – tās brīvi pastaigājas un ir komunikablas, katrai ir savs vārds. Lielcepurei savai saimniecībai redz nākotni un cer, ka labas pārmaiņas gaida arī citus kooperatīva esošos un vēl gaidāmos dalībniekus. Liela konkurence ir tikai bezdarbniekos, nosmej Mārtiņš. ●

Zeit

RADOŠAIS
KVARTĀLS
LĪGATNĒ

17.dec.

Līgatnē

17.00

Sergeja Jēgera

Ziemas svētki

Koncertmeistare

Ieva Šmite

BIĒŠU PARADĪZE

Zeit

ZEIT RADOŠAIS KVARTĀLS LĪGATNĒ

GAUJAS 4 / LĪGATNĒ / ZEIT.LV / T. 25779944

1.–7. DECEMBRIS, 2022

39